

Kommunövergripande tillämpningsanvisningar för en hållbar och effektiv fordonsflotta

Dokumenttyp: Kommunövergripande tillämpningsanvisning

Antaget av: Kommundirektör

Senast reviderat: -

Giltighetstid: Tillsvidare

Diarienummer: KS 2023–631

Dokumentansvarig: Kommundirektör

Adresserat till: Samtliga förvaltningar

Tidpunkt för aktualitetsprövning:

Relaterade styrdokument: Policy för fordon, mobilitet och upphandlade transporter

Sökord: fordon, mobilitet, cykel,

Innehåll

1 Syfte och omfattning	4
1.1 Definitioner	4
2 Efterlevnad och uppföljning	4
2.1 Avsteg	4
2.2 Klimatkompensation	5
2.3 Uppföljning	5
3 Hållbar fordonsflotta	5
3.1 Analys av mobilitetsbehov	5
3.2 Cyklar	5
3.3 Motordrivna fordon	6
4 Organisation.....	7
4.1 Upphandling	7
4.2 Beställning.....	7

Tillämpningsanvisningar för en hållbar och effektiv fordonsflotta

Denna tillämpningsanvisning har utarbetats och fastställts med utgångspunkt från gällande koncernövergripande Policy för fordon, mobilitet och upphandlade transporter. Samtliga medarbetare och verksamheter omfattas av tillämpningsanvisningen.

1 Syfte och omfattning

Tillämpningsanvisningen omfattar samtliga fordon som köps, leasas eller hyrs av verksamheter inom Linköpings kommun, samt fordon som ingår i upphandlad bilpool, förmånsbilar, lätta- och tunga lastbilar samt arbetsmaskiner.

Tillämpningsanvisningen syftar till att säkerställa att de fordon som används av kommunen, uppfyller ställda krav vad gäller miljö, trafiksäkerhet och resurseffektivitet och att kommunens fordonsflotta är fossilfri 2025.

1.1 Definitioner

I denna tillämpningsanvisning delas fordon upp i följande fem kategorier, de fyra nedersta är motordrivna:

1. **Cyklar** avser vanliga cyklar, elcyklar, lådcyklar, lastcyklar, och andra varianter som kan finnas.
2. **Lätta fordon** är fordon under 3,5 ton (avser personbilar, transportbilar, lätta lastbilar, minibussar och släp etcetera).
3. **Tunga fordon** är fordon över 3,5 ton som i trafikregistret är angivna som fordonskategori M1, M2, M3, N1, N2 och N3 samt har ett emissionsgodkännande enligt 595/2009 (i g/kWh). Avser tunga lastbilar, bussar och traktorer etcetera.
4. **Arbetsmaskiner** är mobila maskiner, handverktyg och mindre redskap, en transportabel industriell utrustning eller ett mobilt fordon med eller utan karosseri som inte är avsett att användas för transporter på väg eller bana av personer eller gods och som drivs med hjälp av förbränningsmotor. Med arbetsmaskin avses bland annat de mobila maskiner som definieras i lag (1998:1707) om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner.
5. **Specialfordon** är fordon i någon av ovanstående tre kategorier som specialutrustats, särskilt anpassats eller specialbyggt för en speciell verksamhet.

2 Efterlevnad och uppföljning

2.1 Avsteg

Om särskilda skäl föreligger kan berörd förvaltningschef besluta om avsteg från dessa tillämpningsanvisningar.

Kommunens upphandlingsfunktion ansvarar för att årligen sammanställa avsteg inom sitt ansvarsområde och rapportera dessa till hållbarhetsenheten.

2.2 Klimatkompensation

Linköpings kommun har ett system för klimatkompensation av tjänsteresor. Det innebär att en extra kostnad, som baseras på mängden koldioxidutsläpp från aktuellt färdmedel, påförs den bokförda resekostnaden. De medel som inkommit via klimatkompensation finansierar åtgärder för att minska klimatpåverkan från personalens tjänste- och arbetsresor.

Klimatkompensation omfattar medarbetares och förtroendevaldas tjänsteresor med inrikes och utrikes flyg, resor med personbilar och lätta lastbilar, hyrda, ägda eller leasade av kommunen samt resor med privatbil i tjänsten.

2.3 Uppföljning

Uppföljning genomförs av hållbarhetsenheten med stöd av kommunens upphandlingsfunktion och sker inom ramen för uppföljning av Klimat- och energiprogrammet.

3 Hållbar fordonsflotta

3.1 Analys av mobilitetsbehov

Beslut om val av fordon sker efter analys av mobilitetsbehov. Behovsanalysen ska utgå ifrån kommunens policy. Vid anskaffning av ett nytt fordon ska beställaren analysera följande:

- Verksamhetens mobilitetsbehov - bland annat hur långa och frekventa är resorna, hur många medarbetare ska resa, om annat än personer ska fraktas.

Val av fordon ska utgå från prioritetsordning för val av färdmedel för resor i tjänst.

I första hand ska behovet av transport lösas med cykel eller effektivare utnyttjande av befintliga motordrivna fordon.

I andra hand dela motordrivna fordon med annan verksamhet eller använda fordon från upphandlad bilpool.

I tredje hand införskaffas eget motordrivet fordon till verksamheten.

- Arbetsmiljöaspekter ska beaktas vid val av fordon, såväl cykel som motordrivet fordon.
- Uppföljning av fordonshantering och relaterade kostnader ska ske för att säkerställa ständiga förbättringar.

3.2 Cyklar

Alla förvaltningar ska erbjuda tillgång till cyklar för tjänsteresor, i ett antal och med en placering som anpassas efter behovet. Tillgång kan innebära verksamhetens egna cyklar, tillgång till cykelpool eller genom annan lösning.

Kommunen tillhandahåller hjälm för verksamhetscyklar.

Cykeln/cyklarna hålls i gott skick och utrustas med dubbdäck under vintersäsongen.

Cyklarna förvaras och hanteras för att minimera risk för stöld.

3.3 Motordrivna fordon

Verksamheter ska arbeta aktivt för att

- optimera körsträcka och minska bränsleförbrukning
- minska antalet fordon utan att verksamhetens funktioner påverkas
- förebygga fordonsskador.

3.3.1 Drivmedelskrav

Drivmedelsval ska utredas i god tid innan införskaffandet för att möjliggöra eventuell etablering av laddplats för elfordon.

Prioriteringsordning för drivmedel i policy för fordon, mobilitet och upphandlade transporter ska följas i fordonsval (se även nedan).

Fordonen ska drivas med fossilfria bränslen enligt prioriteringsordning nedan. Vid val av drivmedel ska hänsyn tas till körmönster och platsförutsättningar. Samhällskritiska verksamheter ska även ta hänsyn till ett beredskapsperspektiv på ett sådant sätt att verksamheten fungerar vid störningar. Fordon som är anpassade för flera drivmedel, till exempel biogas/bensin eller diesel/HVO100 ska tankas och köras på det fossilfria alternativet.

1. Fordon ska drivas med el, biogas eller vätgas.
 2. Där biogas, el eller vätgas inte kan användas, ska fordon med så låg miljöpåverkan som möjligt väljas enligt följande ordning:
 - a. Etanol
 - b. Biodiesel
 3. I det fall fordon som drivs av fossilfritt drivmedel inte är möjligt kan avsteg från ovan göras och laddbara elfordon väljas. I första hand laddhybrid med fossilfritt drivmedel som komplement.
- Övriga drivmedelskrav
 - Fordonsgas som används består av 100 procent biogas
 - El som används är märkt med "Bra Miljöval" eller likvärdig märkning
 - Vätgas som används är grön vätgas
 - HVO diesel ska inte vara producerad av palmolja

3.3.2 Krav för lätta fordon

- Årlig körsträcka bör av fordonsekonomiska skäl ligga inom intervallet 1500 till 3000 mil. I det fall transportbehovet för det tänkta fordonet är mindre än 1500 mil per år bör en bilpoolslösning övervägas.
- Fordon ska uppfylla utsläppskraven motsvarande emissionsklass 6 eller senare Eurokrav
- Fordon ska vara utrustade med elektronisk körjournal som automatiskt rapporterar in erforderlig statistik till ett webbaserat system. Uppgifterna från körjournalerna ska kunna sammanställas och redovisas per fordon och verksamhet.

- Lätta fordon ska vara försedda med alkolås eller hanteras på annat sätt som innebär att alkolås används för att få tillgång till att köra fordonet. Det kan till exempel vara att nyckelskåpet där nycklar förvaras är försett med alkolås. Gäller ej förmånsbilar, upphandlad bilpool eller hyrbil.
- Sommardäck ska vara märkta med minst B för energiklass, våtgrepp och buller.
- Vinterdäck ska vara dubbfria och märkta med Snögreppsmärkning Snöflinga och Isgreppsmärkning Alptopp.

3.3.3 Krav för tunga fordon

- Ska ha en Euroklassning på minst Euro 6/VI.

3.3.4 Krav för arbetsmaskiner

- Ska ha en Euroklassning av Steg IV eller bättre.
- Arbetsmaskiner upp till 10KW (exempelvis häcksaxar, paddor och gräsklippare) ska vara eldrivna.

4 Organisation

Kommunens fordonsflotta (samtliga fem kategorier) ska organiseras och samordnas för att uppnå en så resurseffektiv och ändamålsenligt flotta som möjligt. Samordning ska ske på den nivå som anses mest lämplig och med fördel omfatta både planering, införskaffande, skötsel och service.

4.1 Upphandling

Upphandling och inköp, i samverkan med hållbarhetsenheten och verksamheter, samordnar upphandling av fordon och kommungemensamma mobilitetstjänster.

Upphandlingen ska präglas av framförhållning och planering för att säkerställa att kommunens fordonsflotta ska vara så miljö- och kostnadseffektiv som möjligt.

Upphandling och inköp ska tillhandahålla information om lämpliga fordonsmodeller och mobilitetstjänster.

4.2 Beställning

Beställning av leasingbilar sker via Upphandling och inköp (Verksamhetsstöd och service) som är kommunens samordnande funktion. Aktuell beställningsrutin finns publicerad på självbetjäningssportalen. Upphandling och inköp ska stödja verksamheterna på ett sådant sätt att kommunens fordonskrav efterlevs.